

AIDAI

„Aidai“ yra dviejų laidų lietuvių kultūrinis ir informacinis leidinys. „Aidų“ žurnalas išeina kas dvi savaitės; „Aidų Dienos Informacija“ — kiekviena diena, išskyrus šventadienius, prieš piet. „Aidus“ leidžia — Spaudos Darbuotojų Kolektyvas. Vyr. Redaktorius — Dr. V. Bieliauskas. Dienos informacijos redaktoriai: Jonas Pauperas ir Balys Vyliūdas. Adresas: München 27, Lamontstr. 21.

Münchenas N. O. T. S. i. e. n. s. 1946. V. 15 d. (III metai) Nr. 111 (148)

AMERIKOS LIETUVIŲ KONGRESO POLITINIS DEKLARACIJOS

VI

Illinojaus valstybės gubernatoriaus Dwight H. Green kalba

Amerika nenori diktuoti savo valios pasaulio tautoms. Iš tikrųjų, mes neketiname panaudoti savo galingos karinės pajėgos Amerikos pažiūroms primesti didelėms ar mažoms tautoms. Tačiau pergalė, kurią mes pasiekėme šiame kare, pastatė mus į padėtį, turinčią didelę įtaką, kurią mes galime ir turėtume panaudoti teisei ir laisvei paremti bet kur. Amerikos tauta tikisi, kad jos vyriausybės vadai ir diplomatiniai atstovai vadovausis šiais aukštais principais atsiskaitant už nuomojimo ir skolinimo kreditus, suteikiant ateityje paskolas ir, visuose mūsų santykiuose su kitomis valstybėmis.

Iš įvykių prieš karo pabaigą ir jam pasibaigus aiškiai matyti, kad mes taip nesielgiame. Gražius Atlanto chartos, abiejų prezidentų ir jų valstybės sekretorių žodžiai yra išjuokiami žemo vergiškumo, su kuriuo mes nusileidome imperialistiniams įvairių mūsų sąjungininkų siekimams.

Tai yra tiesa, ypač Lietuvos atveju. Amerikos opinijos itaką turėjo didelė reikšmė Lietuvos nepriklausomybės pripažinimui pasaulyje po pirmojo pasaulinio karo, kuri buvo paskelbta 1918 m. vasario 16 d. Lietuva sėkmingai apsigynė kovos lauke nuo priešų. Amerikos 1922 m. liepos mėnesį pareikštas pripažinimas tos vyriausybės, kuri buvo sudaryta remiantis nepriklausomybės deklaracija, niekada nebuvo atšauktas. Suvereninės laisvos Lietuvos teisės buvo pakartotinai pripažintos iškilmingose sutartyse, sudarytose Sovietų vyriausybės.

JAV valstybių vyriausybė tebeprilažista Lietuvos ministrą JAV valstybėms. Ji niekada neaprobavo ma-

nekoninės vyriausybės, kurią prievarta sudarė Sovietų Sąjunga. Tačiau ji nepareiškė jokio efektyvaus protesto prieš laisvės naikinimą, masinius žudymus, trėminus į Sibirą, varžymą Lietuvos dvasiškijos, ir daugybę paniekinimų ir kančių, kurias kenčia Lietuvos vyrai ir moterys. Nenuostabu, kad Indianos senatorius ir Illinois atstovas įteikė kongresui rezoliucijas, reikalaujančias mūsų Valstybės Departamentą paspausti, kad Lietuvos klausimas būtų apsvarstytas užsienių reikalų ministrų konferencijoje Londone. Jeigu Kongresas tikrai atstovauja Amerikos tautos dvasią ir valią, aš tikiu, jog tos rezoliucijos bus greit ir didele dauguma priimtose.

b.d.

IS UZSIENIŲ REIKALŲ MINISTRŲ KONFERENCIJOS

Paryžius. Antradienį prieš piet užsienių reikalų ministrai susirinko posėdžio. Pirmadienį jie slantame 4 val. trukusiame posėdyje aptarė svarbiausius klausimus, bet nesusitarė. Byrnes pakartotinai siūlė sudaryti tarpusavio draugiškumo sutartį 25 metams Vokietijos nūginklavimui užtikrinti. Jis pateikė Kinijos vyriausybės raštą, kuri prašosi būti atstovaujama, kai bus svarstomas Vokietijos klausimas. Molotovas reikalavo Triestą priskirti Jugoslavijai ir sau jūros bazių Viduržemio jūroje.

PRAEJUSIOS SAVAITES POLITINIS GRODYNIS

Praėjusią savaitę 8 problemos atkreipė pasaulio dėmesį. Tai buvo gana įtempta savaitė. Atrodė, kad ministrų pasitarimai Paryžiuje nutruks be rezultatų. Saugumo Taryba Naujorke atsidūrė mirties taške. Vašing-

tone įvyko kritiškai debatai dėl paskolos Anglijai. Po Palestinos Komisijos raporto paskelbimo padėtis Palestinoje dar labiau įsitempė. Žydai ir arabai pareiškė nepasitenkinimą. Staigmeną sudarė britų nusistatymas atitraukti karines pajėgas iš Egipto. Indijos problema nepaaiškėjo. Vokietijos problema suaktualėjo po to, kai sovietai pareiškė, kad jie remia socialistų vienybės partiją. Prancūzija ir toliau laikėsi savo nusistatymo Ruhro ir Reino sričių klausimu. Maisto trūkumas dar daugiau kėlė rūpesčių. Tačiau į savaitės pabaigą galima buvo įsitiesti šiek tiek palengvėjimą. Taikos konferencijos atžvilgiu Iusija pradėjo linkti į kompromisus. Saugumo Taryba vis dėlto negalėjo palaryti pažangos. Dėmesio vertas Australijos atstovo pareiškimas, kuriuo jis pasisakė, kad kiekvienas Tarybos narys esąs atsakingas už Tarybos autoritetą. Kas nedalyvauja posėdžiuose, silpnina Saugumo Tarybos varlą. JAV Kongresas pritarė paskolos suteikimui Anglijai. JAV pažadėjus finansinę paramą Palestinos problemai, palėtis kiek palengvėjo. Idomiąsias praėjusios savaitės momentą sudarė Attlee pareiškimas apie numatomą britų kariuomenės atitraukimą iš Egipto. Churchillis įsipejo vyriausybę, tačiau britų vyriausybė rimtai eina demokratiniu keliu. Tie patys principai galioja ir Indijos politikos atžvilgiu. Vokietijos problemos atžvilgiu pastebima šiek tiek pažangos. Britų ir prancūzų pozicijos kiek suartėjo. Dabar paaiškėjo, kad jei Reino ir Ruhro sritims busianti duota apibrėžta autonomija, Prancūzija nereikalausiant tų sričių atskyrimo nuo Vokietijos. Maitinimo padėtis dar patobūgėjusi. Britų ministras vyks ta į Vašingtoną tartis su Trumanu.

ATOMINĖS BOMBOS IŠBANDYMO LAIKAS ILGIAJAME VAIRUOJIME PRIEIMUSIS NUO ORO SĄLYGŲ

Kvajalei, Maršalo salos. Oro stebėtojai dabar stengiasi atspėti vieną puikią dieną liepos mėnesio pirmųjų 20 dienų laikotarpyje, kad viso oro sąlygos būtų patogios

atominės bombos bandymui stebėti, fotografuoti ir moksliskai sprogimui tyrinėti.

Dvi sąlygos yra reikalingos, kad diena būtų tikrai tinkama bombai išmesti ir užtikrinti moksliniams stebėjimams. Imamas griežtų atsargumo priemonių, kad šio eksperimento paslaptis būtų apsaugota. Sargybos jūrininkams įsakyta tiesiog šaudyti į asmenis, pasirodžiusius uždraustoje vietoje. Saugumo priemonės kasdien vis griežtėja. Absoliutinė paslaptis supa pačios bombos atgabenimo laiką, nes jau vien tik žinios apie jos dydį ir formą būtų labai vertinga medžiaga kiekvienai valstybei, norinčiai sužinoti atominės bombos paslaptį.

Pažymėtina, kad 200 ožkų laivų iš Amerikos jau pradėjo kelti atominės bombos bandymo vietą Bikini atole. Ožkos bus patalpintos laivuose, ant kurių bus išmesta bandomoji atominė bomba. Tuo norima sužinoti, kaip atominė bomba veikia į gyvus padarus.

TRUMPOS ŽINIOS

- Teheranas. Netrukus Irano-Azerbeidžano deryboms, Azerbeidžano delegacija išvyko iš Teherano į Tebrisą. Irano ministras pirmininkas pareiškė, kad derybos vėliau vėl bus tęsiamos. Irano vyriausybė negalėjo sutikti su Azerbeidžano atstovų reikalavimu patiems skirtų savų gubernatorių.

- Atėnai. Graikijos vyriausybė nutarė leisti rugsėjo 1 d. pasisakyti monarchijos klausimu. Ši vyriausybės nutarimą as-triai kritikuoja parlamento opozicija. Britų ministras Mc Neil pareiškė, kad būtų geriau buvę, jei Graikijos vyriausybė plebiscitą būtų atidėjusi iki 1948 m.

- Maskva. Aukštųjų sovietų Taryba nutarė įsteigti Maisto atsargų ir Medžiagų Atsargų Ministerijas. Tokiu būdu dabar iš viso veikia 46 sovietų ministerijos.